UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

Cap. I. De natura Sacramenti in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

Visual Library

IDEA THEOLOGIÆ SACRAMENTALIS.

PAUCIS MULTA COMPLECTENS, de Sacramentis in genere, & in ſpecie.

LIBER I.

DE SACRAMENTIS IN GENERE,

Et ſpeciatim de Baptiſmo, & Confirmatione.

CAPUT I.

De natura Sacramenti in genere.

RESOLUTIO I. *Sacramentum in genere eſt ſignum ſenſibile, divinitus inſtitutum, longo tempore durans, ſanctitatem aliquam ſaltem externam conferens, & veram ſignificans.*] In primis dicitur, *ſignum*; hic enim ſumitur Sacramentum ex uſu communi, non pro re aliqua ſecreta & occulta; ſed pro quadam cæremonia ſacra & religioſa, ad ejuſmodi rem ſignificandam inſtituta.

Secundò dicitur, *ſenſibile*, ſiquidem Sacramentum cùm ſit inſtitutum pro hominibus, debet eſſe ſignum illis accommodatum, quale non eſſet, niſi

in re aliqua sensibili consisteret; quia cùm nihil sit in intellectu, quod priùs non fuerit in sensu, nequit homo naturaliter venire in cognitionem spiritualium, nisi per res externas & sensibiles.]

Unde, quamvis posset Deus actibus internis dare vim conferendi, & significandi gratiam, tale signum non esset hominibus accommodatum; adeoque nec posset dici Sacramentum, ut de eo hic loquimur. Licèt etiam ad Sacramentum concurrat aliquid ex se non sensibile: per illud tamen non constituitur Sacramentum, nisi quatenus conjunctum est cum re sensibili, ut patet in contritione, quæ non sufficit ad Sacramentum Pœnitentiæ, nisi per confessionem aliquo modo manifestetur.

Tertiò dicitur, *divinitus institutum*, quia res sensibilis, qualis est Sacramentum, non potest ex natura sua, vel ex hominum instituto, significare gratiam habitualem, sicut nec producere: quare cùm Sacramentum ejusmodi gratiam significet, oportet ut ea significatio illi competat, ex voluntate & institutione Dei, qui solus virtute propria gratiam conferre potest.

Neque dicas verba illa, Ego te absolvo à peccatis tuis, significare remissionem peccatorum, ex sola impositione hominum: hoc enim ut summum verum esse potest de quadam remissione humana, qua homines sibi invicem peccata condonare solent: non autem de remissione per gratiam sanctificantem, qualis in Sacramento Pœnitentiæ ex opere operato confertur.

Quartò dicitur, *longo tempore durans*, quia cùm Sacramenta sint præcipuæ religionis cæremoniæ, & veluti fundamenta Ecclesiæ, sicut Religio & Ecclesia habent statum quendam fixum & permanentem, ita Sacramenta debent esse fixa & permanentia. Unde hujus conditionis defectu, excluduntur à ratione Sacramenti verba illa Christi. *Joan. 20.* Accipite Spiritum sanctum, &c. nam etsi ibi reperiatur signum sensibile

sensibile gratiæ collatæ Apostolis, illud fuit tantum semel usurpatum, ut quædam actio transiens: non autem stabili aliqua lege institutum ad sanctificandos homines.

Hoc autem intellige de verbis prædictis aut solis, aut cum adjuncta Christi insufflatione sumptis: si enim eadem verba spectentur, quatenus conjuncta sunt cum impositione manuum, sic ea sunt instituta ad gratiam stabiliter conferendam in ordinatione Sacerdotali, quæ verum est Sacramentum novæ legis, ut ex infrà dicendis constabit.

Quintò dicitur, *sanctitatem aliquam saltem externam conferens:* nam quamvis eadem res materialiter possit esse Sacramentum, & Sacrificium, ut patet in Agno Paschali, & Eucharistia; tamen formaliter loquendo, in eo Sacramentum distinguitur à Sacrificio, quòd hoc immediatè instituitur ad colendum Deum, illud verò est quædam cæremonia sacra ordinata ad sanctificandos aliqua ratione ipsos cultores Dei, ut nimirum meliùs disponantur ad cultum Deo ritè exhibendum. Unde nullum hactenus institutum fuit Sacramentum, quod sanctitatem aliquam non contulerit: Sacramentum enim legis naturæ peccatum originale expellebat. Sacramenta legis Mosaicæ sanctitatem legalem conferebant; & Sacramenta novæ legis interiùs hominem sanctificant per gratiam habitualem, quam in eo perducunt.

Sextò dicitur, *& veram significans:* Sacramentum enim ex usu communi sumitur pro signo sensibili, & externo mysterii alicujus latentis & arcani: quare etsi non sit necesse, ut Sacramentum suo usu conferat sanctitatem internam, quæ in gratia consistat; requiritur tamen ut ejusmodi gratiam significet, sive eam per se tribuat, sive non. Idem etiam patet inductione: nam Sacramentum legis naturæ conferebat gratiam sanctificantem, & consequenter eam significabat. Sacramenta antiqua

etsi gratiam sanctificantem non tribuerent, eam tamen ut aliàs per Christum dandam significabant, ut patet ex Concil. Florent. in literis Unionis: at verò Sacramenta novæ legis, nemine reclamante, eandem gratiam eorum usu conferendam significant.

Hinc autem à ratione Sacramenti excluduntur Sacramentalia, quia etsi sint quædam cæremoniæ sacræ, & aliquam sanctitatem, seu consecrationem conferant, gratiam sanctificantem significare nequeunt; cùm à Deo instituta non sint, sed ab Ecclesia, quæ ejusmodi gratiam per se conferre non potest.

RESOLUTIO II. *Quamvis non sit de ratione Sacramenti, ut constet rebus & verbis, de facto tamen omnia legis novæ Sacramenta ex iis componuntur, tanquam ex materia & forma*] PRIMA PARS PROBATUR tum ratione, quia Sacramentum potest esse signum sensibile gratiæ sanctificantis, etsi ex verbis non componatur. *Tum exemplo* Sacramentorum antiquæ legis, qualia erant Circumcisio, Agnus Paschalis, &c. ea enim sine verbis perficiebantur. Et quamvis in sacrificio pro peccatis, certa verba præscribantur *Leuit. 4.* ea non erant essentialia, sed tantum cæremonialia.

Secunda pars ostenditur, tum authoritate Concilii Florent. in decreto fidei, ubi sic legitur Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministri: *tum inductione* sumpta ex Scriptura, aut constanti traditione Ecclesiæ, quæ ita intelligenda est, vt per res indicetur, aut substantia aliqua sensibilis, qualis est aqua naturalis in Baptismo, aut actio aliqua externa verbis formæ supposita, ut est confessio peccatoris in Sacramento Pœnitentiæ: per verba verò intelligantur verba propriè dicta in sex primis Sacramentis, in Sacramento autem Matrimonii verba sumantur aut propriè, aut æquivalenter, pro signis qui-

quibuscunque consensum exprimentibus ; *tum denique ea ratione*, quia cùm per Sacramenta novæ legis applicentur nobis merita Christi: congruum fuit, ut iis repræsentaretur mysterium Incarnationis, quod in unione Verbi cum carne sensibili consistit.

Tertia pars suadetur, tum ex Concilio citato, tum ea ratione ; quia sicut in rebus physicis materia est ex se indifferens ad hoc vel illud compositum, determinatur autem per formam ad compositum talis speciei : ita in Sacramentis, quæ sunt entia quædam moralia, res sensibilis, cùm ex se sit indeterminata ad hoc vel illud significandum, se habet per modum materiæ ; verba verò quibus determinatur ad talem significationem, per modum formæ.

Hoc autem verum est, non modo de reliquis novæ legis Sacramentis ; sed etiam de Pœnitentia, & Matrimonio. Nam in illa, accusatio qua judicium inchoatur, se habet per modum materiæ, & absolutio quæ est instar sententiæ judicis, qua judicium perficitur, per modum formæ. In isto verò mutua corporum traditio, imitatur materiam, mutua verò acceptatio formam, cùm per illam contractus traditione inchoatus absolvatur.

Ubi observandum 1. Quòd sicut materia & forma sunt partes essentiales, quibus compositum physicum constituitur ; ita res, & verba ad compositionem Sacramenti, tanquam partes illius essentiales concurrunt. Neque refert quòd non semper simul existant physicè : cùm enim Sacramentum non sit compositum aliquod physicum, sed morale, sufficit simultas moralis inter partes ex quibus coalescit, tanquam ex materia & forma : præsertim cùm hæc denominatio illis non competat propriè ; sed tantum secundum quandam analogiam.

Observandum 2. Non eandem conjunctionem re-

quiri in omnibus Sacramentis, quoad eorum materiam, & formam; sed in aliis majorem, in aliis minorem, juxta varias conditiones rerum, aut verborum quibus quodlibet Sacramentum perficitur. Unde quia forma Baptismi significat ablutionem fieri à ministro, inter illa requiritur tanta simultas, quanta necessaria est ut ex usu communi verba proferens, censeatur actionem illam efficere. Quia verò per formam Eucharistiæ demonstratur materia in quam verba cadunt, necesse est ut illa actu sit præsens, quando forma profertur. At pœnitentia, quia se habet per modum judicii, stare potest, etsi qui hodie peccata sua cònfitetur alicui Sacerdoti, cras ab eodem absolvatur.

RESOLUTIO III. *Sacramentum non valet quando materia, aut forma substantialiter mutantur, secus, si tantùm mutentur accidentaliter.*] DECLARATUR. tunc materia dicitur mutari substantialiter, vel quando mutatur secundum speciem, ut si ad baptizandum aqua rosacea sumatur pro elementari: vel quando non potest assumi ad usum ad quem ab Ecclesia usurpari solet; ut si quis glaciem, vel nivem ad baptizandum assumeret: vel in massa farinæ nondum cocta Eucharistiam conficeret. In his autem & similibus casibus non subsistit Sacramentum, defectu materiæ, quæ est pars essentialis illius ex antedictis: Baptismi enim materia est aqua elementaris, prout proximè apta est ad corpus abluendum: Eucharistiæ verò, panis triticeus qui proximè in cibum hominibus cedere possit.

Contrà verò materia dicitur mutari accidentaliter, quando remanet secundum speciem physicam, & quantum ad usum prædictum, mutatur tamen quoad aliqua accidentaria: ut si ad Baptismum assumatur aqua non benedicta, vel Eucharistia conficiatur à Latino in pane fermentato. Et in his casibus valet Sacramentum, si cætera quæ ad illius valorem requiruntur, adsint.

Eodem

Eodem modo, forma Sacramentalis mutatur substantialiter, quando ita mutatur, ut sensus illius substantialis non maneat : accidentaliter verò quando non mutatur sensus, sed verba duntaxat. Cæterùm quando forma mutatur priori modo, Sacramentum non valet, eò quòd non modò materia, sed etiam forma est determinata ex institutione divina, pertinetque ad essentiam Sacramenti, quod proinde sine illa subsistere nequit. Quòd si mutatio fiat tantum posteriori modo, id non sufficit ut irritetur Sacramentum.

Ex quibus collige primò, Sacramentum non valere in his casibus, 1. Si quis relictis verbis formæ consuetis, aliis utatur sive ejusdem, sive diversi idiomatis idem non significantibus, aut non expressè, ut si baptizans dicat; Ego te baptizo in nomine Trinitatis, nomen enim, Trinitas, non significat nisi confusè tres personas, quæ tamen distinctè exprimendæ sunt. 2. Si aliquid addatur formæ varians sensum, ut si quis baptizet cum Arrianis in nomine Patris majoris. & Filii minoris. 3. Si aliquid de forma subtrahatur sensum immutans, ut si baptizans omitteret particulam, baptizo, aut nomen alicujus personæ Trinitatis. 4. Si verba ita interrumpantur, ut priora verba non censeantur ex usu communi, conficere unam orationem cum posterioribus, ut si quis post verba illa, Ego te baptizo, recitaret psalmum aliquem, tum verò adderet, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. 5. Si transpositio verborum tanta sit, ut sensus tollatur, ut si quis diceret, ego te, & Filii, & Spiritus sancti baptizo in nomine Patris, videretur enim baptizare tantùm in nomine Filii, & Spiritus sancti, aut solius Patris. 6. Si verba ita corrumpantur, ut sensus non maneat, ut si quis baptizaret in nomine Matris, & Filii, &c.

Collige secundò Sacramentum valere, 1. quando verba consueta mutantur in alia æquivalentia, ut si

quis pro, ego te baptizo, dicat, ego te abluo, quia cùm sensus sit veluti anima verborum, eo manente, eadem verba censentur remanere. 2. Quando aliquod verbum additur non varians sensum, ut si quis baptizet in nomine Patris omnipotentis, & Filii ejus unigeniti, &c. 3. Quando subtrahitur aliquid, sine quo sensus perfectus esse potest, ut si quis baptizando omittat, in verbis formæ particulam, in, vel, &c. 4. Quando accidit exigua verborum interruptio, ut si ea proferens sternutaret. 5. Quando transpositio sensum non invertit, ut si dicatur, ego te baptizo in nomine Filii, & Patris, & sancti Spiritus. 6. Quando ex ignorantia, aut defectu linguæ contingit levis formæ corruptio, sensum ex usu communi non tollens, ut si baptizans dicat, ego te baptizo in nomine Patri, & Fili, & Spiritu sancti.

Hic nota, eum peccare mortaliter, qui de industria mutat substantialem materiam, aut formam Sacramentorum; quia scilicet hoc cedit in magnum contemptum Sacramenti: & eum qui sine necessitate assumit in Sacramentis materiam, aut formam dubiam; quia temerè exponit se periculo non conficiendi Sacramentum, quæ magna est irreverentia. Item eum qui scienter mutationem aliquam notabilem, etsi accidentalem inducit, ut si quis baptizet in nomine Patria, & Filia, & Spiritu sancta, quia transgreditur præceptum in re gravi, & Sacramentum irridere censetur.

CAPUT II.

De institutione Sacramentorum in variis statibus.

RESOLUTIO I. *Non fuerunt de facto instituta quædam Sacramenta pro statu innocentiæ.*] PROBATUR, tum quia nullibi fit mentio talis institutionis: tum quia status innocentiæ brevissimo tempore duravit; Sacramentum autem est signum solemni aliqua & stabili lege institutum, ut patet ex